

Bijlage III: Wat hebben we gedaan?

Begin 2020 is de Wetenschappelijk Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) gevraagd om – conform de motie Den Boer – samen met burgers en relevante organisaties een visie op de toekomst van de politiefunctie te ontwikkelen. De WRR heeft besloten om ter ondersteuning van dit proces een verkennend onderzoek uit te voeren dat als startpunt kan fungeren voor de invulling van motie Den Boer. Gelet op de strekking van motie Den Boer, de aanbeveling uit het WRR Working Paper, het brede karakter van de politiefunctie en de noodzaak van een gedragen visie, is het voorliggende white paper in nauwe samenwerking met verschillende – publieke, non-profit en private – organisaties opgesteld.

De ophaalfase: een breed maatschappelijk gesprek

Het white paper vereist een maatschappelijk gesprek als fundament. Hiertoe zijn drie strategische dialoogtafels georganiseerd met als onderwerp de invloed van (1) maatschappelijke ontwikkelingen, (2) veranderende hulpbronnen en innovaties en (3) ordeningsvraagstukken op de politiefunctie in de toekomst. De strategische dialoogtafels hadden een open en onderzoekend karakter met als doel om verschillende invalshoeken op de politiefunctie in de toekomst op te halen ten behoeve van het white paper. Aan de strategische dialoogtafels is door experts vanuit verschillende (maatschappelijke) organisaties een aanzet gedaan de impact van het onderwerp op de politiefunctie in de toekomst te duiden. Het karakter van de strategische dialoogtafels en de diversiteit van de genodigden heeft voor een rijke opbrengst gezorgd.

Naast de strategische dialoogtafels zijn er essays uitgevraagd bij wetenschappers uit verschillende disciplines. Op deze manier is geborgd dat het white paper multidisciplinair en niet uitsluitend binnen de bestaande paradigma's wordt vormgegeven. Tevens hebben de essays in een verdere wetenschappelijke verdieping en verbreding voorzien. Er zijn zes essayisten bereid gevonden om een essay te schrijven.

<i>Essayist</i>	<i>Discipline</i>	<i>Titel</i>	<i>Instelling</i>
E.R. Muller	Algemeen	Veiligheidsfunctie in Nederland	Universiteit Leiden
M.A.H. van der Woude	Rechtssociologie	De politiefunctie in een explosieve en hyperdiverse veiligheidssamenleving	Universiteit Leiden
H. Ismaili M'hamdi	Ethiek	Een ethische reflectie op de politiefunctie van de toekomst- goed, juist en integer	Erasmus MC
J. Janssen	Brede welvaart	Blauw voor een betere buurt	Tilburg University
A.J. Meijer	Transformerende instituties	Transformatieve politie	Universiteit Utrecht
A.J.J. Meershoek	Politiefunctie i.r.t. zorg en welzijn	Een politie die burgers bindt aan de publieke zaak	Politieacademie

Tevens is er een literatuurstudie uitgevoerd door de universiteit van Barcelona in opdracht van het departement. Daarnaast is er kennisgenomen van andere relevante literatuur.

Voor een beschouwing op de politiefunctie aan de hand van de beschikbare data is aan het Informatieanalyse-team (IAT), een gezamenlijk team van het departement, politie

en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), gevraagd om een analyse naar de politiefunctie en de maatschappelijke context daarvan. In deze meta-analyse is in kwalitatieve zin en op de lange termijn gekeken naar de historische en politieke context van de politiefunctie evenals de maatschappelijke en veiligheidsontwikkelingen die een mogelijk effect kunnen hebben op de politiefunctie. In kwantitatieve zin is voor de jaren 2016, 2019 en 2022 getracht in beeld te brengen welke organisaties vallen onder de politiefunctie, wat hun geregistreerde werkaanbod is en hun inzet. Tot slot is ook gekeken naar de veiligheidsbeleving, maatschappelijk vertrouwen en meer in het bijzonder naar tevredenheid over de invulling van de politiefunctie.

Om burgers te betrekken bij het traject hebben er zowel digitale als fysieke burgerpanels plaatsgevonden. Het centrale doel van onderzoek was het verkrijgen van inzicht in hoe burgers denken en voelen over de politiefunctie in onze samenleving: nu en in de toekomst. Dit in het algemeen (welke partijen moeten een rol spelen en welke rol is dat) maar, in tweede instantie, ook toegespitst op de politie.

Tenslotte hebben er gesprekken plaatsgevonden met mensen die daadwerkelijk, op straat, invulling geven aan de politiefunctie. Er is gekozen om gesprekken met politieagenten, buitengewoon opsporingsambtenaren en koninklijke marechaussee te organiseren.

Al deze input is verwerkt in voorliggend white paper.

Governance

Gezien de bijzondere functie van het gezag en de politieorganisatie binnen de politiefunctie spreekt het voor zich dat de samenwerking tussen de gezagen, politie en het ministerie intensief en duurzaam is vormgegeven. Hiertoe is een kerngroep ingericht. In de kerngroep zijn het ministerie, politie en de gezagen op bestuurlijk niveau vertegenwoordigd. De kerngroep heeft als belangrijkste taak het vervullen van een initiërende, signalerende en eventueel richtinggevende adviesrol ten aanzien van het project. Dit houdt in dat de kerngroep op regelmatige basis sprak over (deel)resultaten van het project, het proces en eventuele risico's en aandachtspunten.

Om de betrokkenheid van de andere belanghebbenden op strategisch niveau te waarborgen is een Strategische Begeleidingstafel (SBT) in het leven geroepen. Met het SBT werd gesproken over de voortgang, het proces en (voorlopige) resultaten, en het SBT kan daarnaast op initiatief van de opdrachtgever geconsulteerd worden.

Het Landelijk Overleg Veiligheid en Politie (LOVP) heeft twee verdiepende hardvuursessies besteed aan het traject.

Voor het informeren van overige stakeholders is zo veel als mogelijk gebruik gemaakt van bestaande overleggrems.

De Nederlandse School voor Openbaar Bestuur

De Nederlandse school voor Openbaar Bestuur (NSOB) heeft het traject ondersteund door het organiseren van verschillende Ateliers op drie verschillende niveaus.

Allereerst was er ondersteuning op inhoud en ging het om inhoudelijke reflectie op de politiefunctie, de rol van de overheid, samenwerking binnen de politiefunctie, de rechtstaat of bijvoorbeeld de verhouding tussen overheid en samenleving.

Bij ondersteuning op proces ging het om de vraag wat een proces van visievorming precies is of betekent. Visie kan op verschillende manieren vorm krijgen, bijvoorbeeld langs de in eerder NSOB-onderzoek door hen onderscheiden vijf perspectieven op strategie. Elk van deze perspectieven geeft een andere, eigen route om tot een gedeelde en gedragen visie te komen. Deze vorm van ondersteuning had ook betrekking op de vraag hoe visie daadwerkelijk toekomstgericht en scherp is. Hoe lukt het om toekomstige dynamiek daadwerkelijk in de kern van de politiefunctie onder te brengen? Hiervoor heeft de NSOB concrete ondersteuning geboden, bijvoorbeeld door inbreng van concepten en ervaringen die zij hiermee in eerdere trajecten hebben opgedaan.

Tenslotte had de derde vorm van ondersteuning betrekking op het ambacht van het als professional werken aan een ingewikkelde opgave als deze. Hoe ziet het werk eruit, wat doet zich daarbij voor, hoe gaan de betrokken professionals daarmee om en welke reflectie is daarop mogelijk? In dit deel is de NSOB ingegaan op de micro-praktijken, zoals gesprekken, ontmoetingen, en lastige situaties die zich tijdens het traject voordeden. Daarbij werd steeds gezocht naar een handelingsrepertoire om dergelijke situaties goed te doorlopen en er als professional en als team in te groeien.